

DÔVODOVÁ SPRÁVA

A. Všeobecná časť

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky predkladá na rokovanie vlády Slovenskej republiky návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (ďalej len „návrh zákona“) ako iniciatívny materiál.

Účelom návrhu zákona je zabezpečiť účinnejšie uplatňovanie záujmov ochrany prírody a krajiny predovšetkým v chránených územiach prostredníctvom zavedenia nových alebo zmenou existujúcich právnych nástrojov ustanovených v zákone č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“) tak, aby tieto územia plnili svoj účel v súlade s cieľmi ich ochrany zadefinovanými v zákone a dokumentácii ochrany prírody a krajiny. Uvedené sa týka predovšetkým národných parkov, ktoré podľa zákona predstavujú územia, kde je ochrana prírody nadradená nad ostatné činnosti. Návrhom zákona sa tiež sleduje zabezpečenie náležitej transpozície a uplatňovania smerníc Európskej únie v oblasti ochrany prírody, predovšetkým ustanovení čl. 6 smernice Rady 92/43/EHS z 21. mája 1992 o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín v platnom znení (ďalej len „smernica o ochrane biotopov“), ktorý tvorí základný právny rámec ochrany území európskej sústavy chránených území Natura 2000, ako aj čl. 4 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/147/ES z 30. novembra 2009 o ochrane voľne žijúceho vtáctva v platnom znení (ďalej len „smernica o ochrane vtáctva“).

Účinné uplatňovanie záujmov ochrany prírody a krajiny závisí od vytvorenia vhodných legislatívnych podmienok. Platný zákon v súčasnosti neumožňuje v náležitej miere zabezpečiť ochranu chránených území, osobitne národných parkov, ktoré predstavujú najvýznamnejšie prírodné dedičstvo štátu, pred ich poškodzovaním a ničením. Uvedený problém sa prejavil v súvislosti s veľkoplošnými výrubmi v lesoch národných parkov, ktoré boli realizované predovšetkým z titulu predchádzania a zabránenia šírenia a premnoženia škodlivých činiteľov, a ktorých výsledkom sú rozsiahle holiny. Len v Národnom parku Nízke Tatry v dôsledku ťažby, resp. odstraňovaniu následkov kalamít zaniklo od roku 2004 viac ako 70 km² starých lesov. V prípade Národného parku Nízke Tatry bol výskyt kalamít najmä v území s tretím stupňom ochrany, kde ťažba dreva podľa platného zákona nie je zakázaná ani inak obmedzená. V mnohých prípadoch tak došlo k poškodeniu alebo zničeniu biotopov európskeho a národného významu a biotopov chránených a ohrozených druhov rastlín a živočíchov. V súvislosti s poškodzovaním biotopov hlucháňa hôrneho v dôsledku realizácie náhodnej ťažby predovšetkým v národných parkoch, ktoré tvoria jadrovú zónu tohto druhu na území Slovenska, začala Európska komisia voči Slovenskej republike konanie vo veci porušenia smerníc Európskej únie - smernice o ochrane biotopov a smernice o ochrane vtáctva. V prípade, že Slovenská republika neprijme potrebné opatrenia na ochranu lokalít európskej sústavy chránených území, toto konanie môže v krátkom čase viesť k podaniu žaloby na Európsky súdny dvor.

Okrem ustanovenia podmienok územnej ochrany, ktoré by mali zabrániť tomu, aby sa v chránených územiach realizovali činnosti s negatívnym vplyvom na predmet a ciele ich ochrany, je potrebné vytvoriť podmienky pre efektívnu správu a manažment chránených území tak, aby sa mohli realizovať opatrenia ochrany prírody a krajiny v súlade s cieľmi ochrany týchto území umožňujúc ich využívanie verejnosťou prostredníctvom tzv. mäkkých foriem turizmu a podporovať tak rozvoj regiónov, pre ktoré existencia chránených území predstavuje významný prínos do budúcnosti.

Návrhom zákona sa spolu s uplatnením zonácie národných parkov umožní, aby hospodárenie v lesných biotopoch bolo vykonávané výlučne takým spôsobom, ktorý pomôže zachovať a podporovať ich prirodzené ekologické funkcie, a nedochádzalo vo vlastnom území národných parkov k devastáčnym zásahom a procesom. Zabezpečia sa tak aj povinnosti Slovenskej republiky ako členského štátu Európskej únie v zmysle smernice o ochrane biotopov a smernice o ochrane vtáctva na zachovanie resp. dosiahnutie priaznivého stavu predmetov ochrany území európskej sústavy chránených území Natura 2000.

Predkladaný návrh zákona má pozitívne vplyvy na životné prostredie a na informatizáciu spoločnosti, pozitívne a negatívne vplyvy na podnikateľské prostredie a na služby verejnej správy pre občana a negatívne vplyvy na rozpočet verejnej správy.

Predkladaný návrh zákona je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, ústavným zákonmi, medzinárodnými zmluvami a inými medzinárodnými dokumentami, ktorými je Slovenská republika viazaná a súčasne je v súlade s právom Európskej únie.